

Czytać jak historyk

Dorota Wiśniewska

Odpowiedzi

Ćwiczenie 1

Przykładowe odpowiedzi:

	Pytanie
1	Jak nazywa się autorka tekstu?
2	Jak brzmią tytuły rozdziału i książki, w której się on ukazał?
3	Co to za typ źródła?
4	Kiedy książka została wydana?
5	Jakiego okresu dotyczy tekst?
6	Gdzie książka została wydana?
7	Kim byli odbiorcy?
8	W jakich okolicznościach powstało źródło/na czyje zlecenie?
9	Kim była autorka?

Ćwiczenie 2

Przykładowe odpowiedzi:

- Oskarżenie państw zachodnich o współpracę z Hitlerem.
- Krytyka polskich władz w obliczu wybuchu wojny.
- Wypowiedź Stalina z 1941 r. o niechęci państw zachodnich wobec komunizmu, skłaniającej je do współpracy z Hitlerem.
- Ustrój i postawy polityków u źródeł klęski Polaków.

- Wyzwolenie Ukraińców i Białorusinów spod władzy polskich ciemiężycieli oraz ochrona mieszkańców przed hitlerowską okupacją.
- Rozwój gospodarczy ziem „wyzwolonych” przez ZSRR.

Ćwiczenie 3

Przykładowe odpowiedzi:

Faktografia:

- Źródło A donosi o dezorganizacji i chaosie oraz tchórzostwie polskich władz, natomiast w źródle B mowa o podjętym wysiłku obrony kraju.
- Według autorki źródła A ZSRR wkroczył do Polski, aby wyzwolić Białorusinów i Ukraińców spod polskiego jarzma oraz ochronić miejscową ludność przed hitlerowską okupacją. Według autora źródła B był to pretekst do bezprawnego zajęcia polskich ziem.

Sposób prowadzenia narracji:

- W odróżnieniu od źródła A źródło B nie zawiera nacechowanych emocjonalnie sformułowań.
- Autorka źródła A jest ewidentnie stronnica – stara się udowodnić wyższość ustroju komunistycznego nad innymi formami rządów (widać to zwłaszcza w akapitach 3, 4, 6). Tymczasem autor źródła B stara się być obiektywny.

Ćwiczenie 4

W źródle A nie ma mowy ani o pakcie o nieagresji pomiędzy III Rzeszą i ZSRR z 23 sierpnia 1939 r., ani o tajnym protokole do tego paktu, określającym ramy współpracy radziecko-niemieckiej. Umowa przewidywała zgodę Stalina na napaść Niemiec na Polskę oraz określała strefy wpływów: III Rzesza miała przejąć obszary na zachód od Narwi, Wisły i Sanu, a ZSRR na wschód od tej granicy (stąd wkroczenie Armii Radzieckiej do Polski dnia 17 września 1939 r.). Dodatkowo zawierała zapisy o zajęciu przez Stalina krajów bałtyckich (Estonii i Łotwy) oraz Finlandii, jak również rumuńskiej Besarabii.

Ćwiczenie 5

Przykładowe odpowiedzi:

1. Dokument D ukazuje intencje ZSRR jako pokojowe. Armia Czerwona wkroczyła do Polski, aby przywrócić stabilizację. Na znaczku ze źródła E widzimy uśmiechniętego żołnierza rosyjskiego.
2. Na znaczku widzimy rozentuzjasmowany tłum witający żołnierza radzieckiego.

Ćwiczenie 6

Przykładowe odpowiedzi:

- Źródło D powstało z inicjatywy Niemiec i ZSRR, które chciały utrzymać w tajemnicy swoją współpracę określoną w tajnym protokole do paktu o nieagresji Ribbentrop-Mołotow. Ponadto w interesie obu krajów leżało pokazywanie siebie w roli wybawców, a nie agresorów (zarówno w celach prowadzenia polityki międzynarodowej, jak i radzenia sobie z ludnością podbitą).
- Znaczek powstał na zlecenie władz radzieckich, które tym sposobem kreowały swój wizerunek jako niosących pomoc sąsiadów, strażników pokoju i ładu.

Ćwiczenie 7

A, C, D, E, G, I.

Ćwiczenie 8

Przykładowe odpowiedzi:

Kanał na YouTube nie wzbudza zaufania, ponieważ osoba go prowadząca nie ujawniła swojej tożsamości. Dodatkowo w tytule twórca kanału obiecuje odbiorcom sensacyjne informacje (takie, o których nie dowiedzieli/dowiedzą się w szkole), co może oznaczać, że autor nie jest profesjonalnym historykiem, lecz łowcą ciekawostek. W gorszym przypadku może nawet celowo głosić jednostronne narracje, półprawdy i *fake newsy*. Lepiej sięgnąć do tego źródła po zapoznaniu się z innymi, budzącymi większe zaufanie opracowaniami.

Media w PRL podlegały cenzurze, a władze były zbyt uzależnione od Moskwy, aby ujawniać prawdę historyczną – uderzyłaby ona w kreowany przez Sowietów obraz przyjaźni polsko-radzieckiej oraz Armii Czerwonej jako wyzwolicielki Polaków spod niemieckiej okupacji. Obecnie współodpowiedzialność Rosji za wybuch II światowej jest negowana przez władze na Kremlu, dlatego również z podcastów rosyjskiego urzędnika najprawdopodobniej nie dowiemy się prawdy o okresie 1939–1941.